

Rudolf Červenka: Knihy vybírám především srdcem

RUDOLFA ČERVENKU zavedl život od matematiky k vydávání knih. Ale jak říká, matematické myšlení mu zůstalo. I to, že v nakladatelství LEDA nevydává knihy, které by jen klouzaly po povrchu. „Snažíme se nabídnout našim čtenářům tituly, jež plní roli spolehlivého průvodce nejrůznějšími oblastmi života a které jako celek postupně ukazují celistvý obraz světa. Myslím, že v tomhle se nám na současném českém knižním trhu nevyrovná prakticky nikdo,“ říká.

R

terá je vaše nejoblíbenější kniha?

Když se vyhnu slovu „miluji“, mám velmi blízký vztah k americkému spisovateli Francisi Scottu Fitzgeraldovi. Musí jít o jakési vnitřní spríznění, protože ho čtu a zajímám se o něj už od svých pětadvaceti. Dokonce jsem působil jako poradce při natáčení televizního filmu, který se u nás o jedné epizodě jeho života natáčel. Jeho nejslavnější román *Velký Gatsby* pěkně přeložil v šedesátých letech Lubomír Dorůžka, mimochodem přítel Josefa Škvoreckého. Když jsme v našem nakladatelství začali vydávat i beletrii, moc jsem si přál vydat jako jednu z prvních knížek právě *Gatsbyho*. Podařilo se nám získat originální práva a román jsem společně s jedním kolegou přeložil. Knihu jsem překládal zaníceně, s obrovským nadšením. Když jsem to pak zpětně propočítal, činil můj výdělek asi čtyřicet korun na hodinu. Pro představu, jaká to byla práce: závěrečný odstavec, jehož přesné znění si každý může najít, mi trval asi dvě hodiny – než jsem česká slova sestavil tak, aby odpovídala myšlence anglického originálu.

Čím vás právě Fitzgerald tak přitahuje?

Byl to nefalšovaný génius. Napsat takovou knihu, která zahrnuje ohromný úsek života Ameriky, v době, kdy vám ještě není ani třicet let, nedokáže téměř nikdo. Na ukázkou jeden jeho citát: „Začněte jednotlivcem, a než se nadějete,

ky. Jeden rok mě v rodných Fryčovicích vyhlásili nejpilnějším čtenářem místní lidové knihovny! V knížkách mě přitahovala hlavně dobrodružná nebezpečí a dobro, které zvítězilo.

Vystudoval jste matematicko-fyzikální fakultu, to je od vaší současné profese vydavatele knih poměrně daleko, nebo ne?

Pořád přemýšlím jako člověk, který vystudoval matfyz. K vydávání knih jsem se dostal bez vlastní zásluhy, mimoděk mě k tomu přivedl život. V osmdesátých letech jsem pracoval na výzkumném úkolu, který se týkal počítačového zpracování přirozeného jazyka. Odtud jsme se dostali k zásobám informací uložených v jazykových a naučných slovnících. Když pak padl komunismus, slovníky neměl kdo vydávat, takže jsme s tím začali my. Když jsme se stali

„Když vám nabídnou čtyřicetkrát více, než byl můj plat, tak to člověk opravdu důkladně zvažuje. Nakonec jsem si ale nebyl jistý, jestli úřednicko-obchodní práce je pro mě ta pravá. Raději jsem začal vydávat jazykové slovníky a učebnice.“

zjistíte, že jste vytvořili typ. Začněte typem a zjistíte, že jste vytvořili... nic.“ Pro mě to zní úžasně!

Četl jste veškerou jeho tvorbu?

Napsal asi pět románů a stovky povídek, které ho hlavně živily. Neměl zrovna jednoduchý život, rozhodně nebyl úplně šťastný, hodně pil, prodělal dva infarkty, ten třetí už ho pak sklátil. Zajímavé je, že do posledních okamžiků nejen psal, ale také se neustále učil, sbíral informace, například chtěl beletristicky zpracovat téma, jak se rodí i zanikají mocenské celky.

Byl jste vášnivým čtenářem už v dětství?

Rád jsem četl, jezdil jsem na koni, škola mi ani moc nevadila, a také jsem se moc rád toulal v lese. Čtyřicet hodin na všechno bylo málo, ale třeba o prázdninách jsem za jeden týden přečetl i několik knížek. Nemohl jsem odolat.

Jaké knihy jste měl tehdy rád?

Samozřejmě dobrodružné knížky. Pocházím z rodu, kde bylo vedle učitelů nebo holičů a kadeřníků také několik vojáků, v dětství mě fascinovala právě vojenská témata. Byl to třeba Alois Jirásek, napřed jsem přečetl *Proti všem*, ten název se mi moc líbil, potom všechno od Jirásky, co se mi dostalo do ru-

známí s jazykovými slovníky, přišli za námi autoři jazykových učebnic. A když později slovníky zcela odpadly, dnes o ně prakticky není zájem, chtěl jsem uživit kolegy a kolegyně v nakladatelství, přičilo se mi propouštět, a tak jsme se asi před deseti lety začali orientovat na beletrii a literaturu faktu. A mě to pak začalo skutečně zajímat, před několika lety se přede mnou otevřel nový svět. Už to nebyla jen náhrada za něco, jakási výplň za jiné tituly, začal jsem se vydávání literatury věnovat naplno.

Baví vás víc vydávání odborné literatury, učebnic, anebo právě beletrie?

Citová stránka u odborné literatury je samozřejmě slabá. Můžete vytvořit skutečně úžasný velký slovník anebo velmi propracovanou, populární a vychvalovanou učebnici, ale z vás samotného je v tom jenom málo. Když vybíráte z beletrie – staré i té současné –, je to činnost, která je založena na intuici, na jakémisi vnitřním ocenění, souladu. Tvrdím, že knihy vybírám především srdcem. **Předpokládám, že se v současnosti člověk lépe užívá v profesi matematicko-fyzikální než coby vydavatel knih. Jak vám to jde?**

No, blbě (*smích*). Matematika mě fascinovala od dětství, byla to éra prvních letů do vesmíru, toužil jsem se stát programátorem, který píše software pro kosmické rakety. Učinil jsem dokonce i kroky, které mě k tomu snu mohly přiblížit. Jednání s významnými lidmi a institucemi v tomhle oboru ve Spojených státech jsem dovedl hodně daleko, ale pak jsem si uvědomil, že bych tady jako jediné dítě musel nechat osamocené rodiče. Nakonec jsem svůj sen musel vzdát. Nebál jsem se, že bych neuspěl, zůstal jsem tady právě kvůli rodinným vazbám. Matematika mi ale pomáhá i v nakladatelské práci, stále je se mnou. Naučila mě například, jak podstatná je forma, kterou určitou situaci popíšeme – pokud zvolíme vhodnou formu, řešení může být hračka. Matematik je dál například běžně zvyklý rozdělit problém na několik menších a tak dojít k cíli. Ostatně občas vydáme i matematickou publikaci, jako byly třeba *Principy digitální komunikace*.

Trochu jste utekl od otázky. Jak se v současnosti daří knižnímu podnikání?

Když jezdím na knižní veletrhy do zahraničí a potkám tam například kolegy z Británie, diví se, že se vůbec nějaké české knihy ještě vydávají. A ptají se: Vám se to opravdu vyplatí, pro tak malý národ? Vydávání knih se totiž v celém světě čím dál více amerikanizuje. Dříve to fungovalo tak, že odpovědný redaktor knihu

dovedl od rukopisu až k jejímu vydání po všech stránkách, jazyková korektura mohla být externí, ale gros té práce se odehrálo v nakladatelském týmu. Knihy prestižních nakladatelství tak byly skutečně kvalitní, bylo těžké jim něco vytknout. Dneska se při vydávání knih v západních zemích, kde situaci znám, hledí hlavně na to, aby vše trvalo co nejkratší dobu a aby se na přípravě knihy co nejvíce ušetřilo. Redaktor je cosi jako manažer, zabývá se současně pěti deseti knížkami a najímá co nejlacnější externisty, kteří mají za úkol rukopis upravit za měsíc a hotovo. V originálech, které překládáme do češtiny, pak nacházíme spoustu chyb a nesmyslů. Není to tak, že by chyb bylo naseto v každé publikaci, ale odbytých knížek neustále přibývá. Problém je, že ne všichni čtenáři jsou hned schopni rozeznat kvalitu. Abyste mohl ekonomicky konkurovat odfláknutým publikacím, musíte dlouhodobě udržet kvalitu a přesvědčovat o ní okolí – po čase si ji lidé určitě uvědomí.

Nikdy jste nechtěl odejít do jiného oboru?

V devadesátých letech jsem dostal několik pěkných nabídek, například od společnosti Xerox, která se tehdy hodně zabývala softwarem, měl jsem se stát jejím zástupcem pro východ Evropy. Hodně jsem o tom přemýšlel. Přece jen, když vám nabídnou čtyřicetkrát více, než byl můj plat, tak to člověk opravdu hodně důkladně zvažuje. Nakonec jsem si ale nebyl jistý, jestli úřednicko-obchodní práce je pro mě ta pravá. Raději jsem tehdy začal vydávat jazykové slovníky a učebnice. Dnes už je máme asi pro třicet jazyků a chystáme další: zrovna jsme vydali nizozemštinu, pracujeme na hebrejštině, hindštině, korejštině, srbštině...

Kolik výtisků beletristického titulu musíte prodat, abyste byl v plusu?

To záleží mimo jiné na výši licenčních poplatků. Podle rozsahu knihy se pak řídí náklady na překlad a následné zpracování textu. Dá se říct,

RUDOLF ČERVENKA (72)

• Vydavatel

Absolvoval Matematicko-fyzikální fakultu Univerzity Karlovy v Praze.

Krátce vyučoval matematiku a poté se živil jako programátor. V roce 1993 založil softwarovou společnost LEDA, z níž později vzniklo nakladatelství stejného jména. Dodnes stojí v jeho čele. LEDA se stala významným vydavatelem jazykových učebnic určených nejširší veřejnosti.

V posledních letech se intenzivně věnuje vydávání krásné literatury a literatury faktu.

Překládá z angličtiny (F. S. Fitzgerald), francouzštiny (Alain-Fournier) a slovenštiny (Ladislav Mňačko).

„Během karantény se lidé hodně upnuli ke knížkám. Byla to i snaha uniknout od toho, co nás obklopovalo.“

že v průměru si od nás čtenáři musejí koupit osmnáct set výtisků, aby se příjmy a náklady vyrovnaly. Někdy je zapotřebí prodat více a spíše jen výjimečně méně. Když se spletete a nectrefíte se do zájmu čtenářů, prodáte třeba čtyři sta nebo pět set výtisků, už to znamená citelný prodělek.

Stává se vám to?

Už tři čtyři roky se nám daří, že na většině titulů neproděláváme a na některých vyděláme. Máme jediného autora, který je vyloženě výdělečný, a tím je izraelský historik Yuval Noah Harari. A je nejen výdělečný, je také velmi dobrý! Dosud vydal tři knihy, všechny jsou světové bestsellery. Hodně se věnuje i marketingu, setkává se ve veřejných debatách

o budoucnosti světa s nejvlivnějšími světovými osobnostmi, s politiky, ale třeba také s Billem Gatesem nebo Markem Zuckerbergem. V tuto chvíli je to náš nejúspěšnější autor.

Jak se prodávají čeští autoři?

Zatím vydáváme jen ty nežijící, tedy Karla Čapka, Josefa Škvoreckého nebo Otu Pavla. Na to, že to jsou knihy staré i mnoho desítek let, je o ně potěšující zájem.

Jak moc vás zasáhla pandemie koronaviru a uzavření knihkupectví?

Zcela přímo se nás to samozřejmě nedotklo, protože nemáme knihkupectví, ale naše knihy prodává prakticky každá knižní prodejna. Týká se toho jedno české specifikum. Sedíme zrovna v kavárně kousek od jednoho

knihkupectví. Kolik si myslíte, že z toho nepřeborného počtu svazků je v jeho majetku? Pravděpodobně ani jeden, všechny mají jen vypůjčené. Pokud se knihy prodají, nějak se to vyúčtuje a za půl roku dostanete co by vydavatel peníze. Když se knihy neprodají, tak vám je prostě vrátí. Nenesou takové riziko. Tím ale nechci tvrdit, že jsou na tom ekonomicky dobře, to bohužel ne. A když je knihkupectví zavřené, zbývá vám e-shop. Ten ovšem představuje jenom kolem deseti procent z běžného prodeje. Naštěstí máme vlastní klub příznivců Ledy. Je to asi dvacet tisíc členů, kteří nás v době koronakrizy doslova zachránili, když si přímo u nás nakoupili spoustu knížek – dokonce i do zásoby, s úmyslem nás podpořit! Nesmírně nás tím potěšili. **Které oblasti vaše čtenáře zajímají?** Charakterizoval bych to jako pod-

statnou, skutečný život odrážející beletrii. V literatuře faktu je zájem hlavně o globální vývoj lidstva, genetiky, psychologii, historii. Také o životopisy, připravujeme třeba knihu o Johnu Lennonovi, která shrnuje vše, co je o téhle legendě k dnešku známo. Vydáváme ale také thrillery a detektivky, které jsou dobré třeba v okamžiku, kdy člověk nemá na nic jiného sílu, nemůže číst nic náročnějšího. I tak se snažíme vybírat chytré tituly, které mají dobrou jazykovou úroveň, poutavý příběh a ještě nějakou přidanou hodnotu, třeba se odehrávají v nezvyklém, zajímavém prostředí.

Když byla na jaře celorepubliková karanténa, četlo se více knih?

Nevím, že by existoval oficiální průzkum, ale máme k dispozici jednotlivé poznatky. A podle nich se lidé skutečně hodně upnuli ke knížkám,

vychutnávali dobré příběhy, byla to i snaha uniknout od toho, co nás obklopovalo, přenést se pomocí knihy do jiného světa.

Dělal jste si třeba soukromý průzkum mezi svými známými, jaký typ literatury se nejvíce čte?

Měli jsme především hodně práce s tím, aby vydavatelství kritickou dobu přestálo. Ale podle různých ohlasů a také podle toho, co nám naši čtenáři píšou, je začaly více zajímat podstatné věci, které hýbou společností, například začali více přemýšlet o politice, ale třeba také o makropohledu na lidské pokolení, na dějiny. Ostatně pod tímto vlivem jsme začali vydávat edici, která pod názvem Státy a národy přináší stručné, ale velmi výstižně podané dějiny jednotlivých zemí. Teď jsme například do knihkupectví expedovali Německo, chystáme Itálii, Rusko a další. Naše čtenáře

▼ PLACENÁ INZERCE

NAKUPUJTE U NÁS ZA EXTRA VÝHODNÉ CENY.

DOPORUČUJEME

KE KAŽDÉ OBJEDNÁVCE NAD 500 KČ DOSTANETE DÁREK ZDARMA

SLEVA 20 %

500 Kč
400 Kč

WARM HUG POLŠTÁŘ 3V1 LZE POUŽÍT JAKO POLŠTÁŘEK, RUKÁVNÍK, POLŠTÁŘEK ZA KRK, HRÁČKU NEBO DEKORATIVNÍ POLŠTÁŘ.

SLEVA 50 %

533 Kč

DORMEO DĚTSKÉ POVLEČENÍ WARM HUG. PŘIKRÝVKA 140 x 200 CM A POLŠTÁŘ 50 x 70 CM. LZE PRÁT NA 60°C. V MODRÉ A RŮŽOVÉ BARVĚ.

SLEVA 50 %

1.790 Kč
895 Kč

DORMEO ELEKTRICKÝ VYHŘÍVANÁ DEKA 50 x 70 CM. S ODNÍMATELNÝM ELEKTRICKÝM OVLADAČEM A TŘEMI INTENZITAMI ZAHŘÍVÁNÍ.

SLEVA 50 %

347 Kč

PYZAMO KELLY MATĚJOVSKÝ. VRCHNÍ DÍL ZE SMĚSI POLYESTERU (95%) A ELASTANU (5%), TÍLKO A SPODNÍ DÍL ZE SMĚSI BAVLNY (90%) A ELASTANU (10%).

SLEVA 50 %

5.999 Kč
3.000 Kč

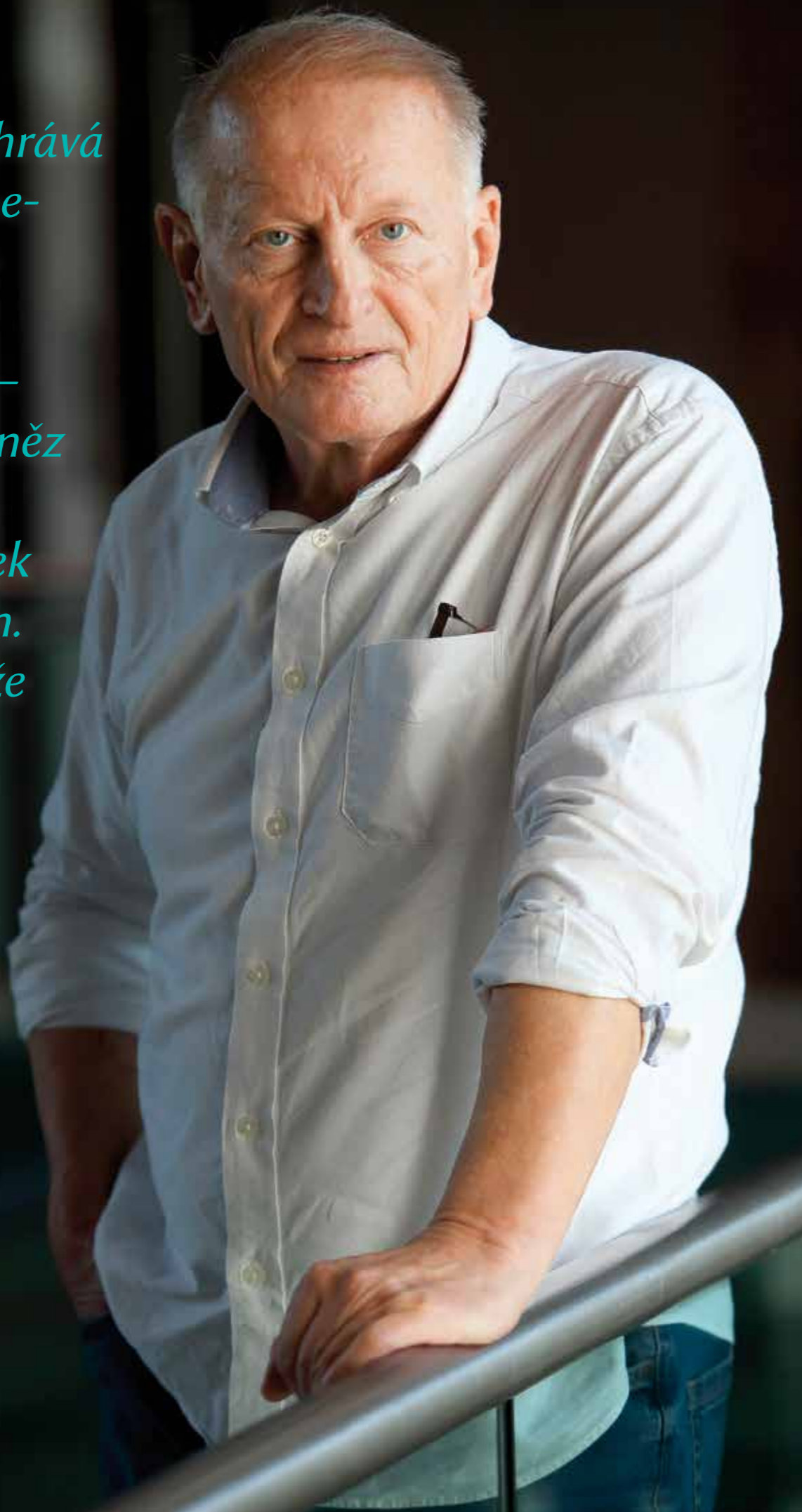
KŘESLO TABAC. ZAJÍMAVÉ KRÉMOVÉ KŘESLO, VE KTERÉM SE ZARUČENÉ BUDETE ČÍST SKVĚLE

SLEVA 40 %

890 Kč
534 Kč

DORMEO POVLEČENÍ PRIMAVERA. 140 x 200 CM, VYROBENO ZE SPECIÁLNÍCH VLÁKEN TENCEL A BAVLNY. 4 BAREVNÉ KOMBINACE

„Tady se odehrává obrovský experiment, který nikdy nikdo nevyzkoušel – rozdávání peněz v ohromném měřítku stovek miliard korun. Nikdo nemůže vědět, jak to dopadne.“

zajímá, co se odehrávalo v minulosti a z čeho asi bude čerpat budoucnost. Jako by se lidé v době koronakri- ze začali více zamýšlet a šli více do hloubky. Jako by na to konečně měli čas. Před několika měsíci jsme vydali *Filozofický slovník pro samouky* od Vladimíra Neffa a na jaře jsme zjistili, že se ho prodává výrazně více než v předchozích měsících.

Je více příkladů, že vás čtenáři dotlačili k vydání nějakého titulu, o němž jste původně neuvažovali?

Tituly k vydání vybírám nejčastěji já a samozřejmě neznám veškerou světovou literaturu. Několik knih nám skutečně doporučili naši čtenáři, jednu z nich právě dočítám, je to obsáhlý román a moc se mi líbí. Ale název radši zatajím do doby, než se rozhodnu, jestli ji vydáme. Na přání čtenářů jsme už ostatně v minulosti vydali například *Otu Pavla*.

Už se knižní trh a vydávání knih vrátily do předkrizového období?

Zatím je příliš brzy cokoli hodnotit. Lidé už zase musejí nosit roušky, takže předvídat, jak to bude s covidem dál, je opravdu obtížné. Ještě obtížnější je otázka, jak bude postížena ekonomika. Tady se odehrává obrovský experiment, který nikdy nikdo nevyzkoušel – rozdávání peněz v ohromném měřítku stovek miliard korun. Nikdo nemůže vědět, jak to dopadne. Není to založeno na žádných ekonomických zkušenostech, jen si jako společnost myslíme, že se z krize proinvestujeme, jenomže to tak vůbec nemusí dopadnout. Ve hře je příliš mnoho neznámých. Jak jsem už říkal, vydávání beletrie a naučné literatury bereme opravdu vážně, nikoli jako dočasnou výplň. Jsem přesvědčen o tom, že naše úsilí má smysl, protože současná doba a její obraz

v myslích lidí jsou nadmíru zmatené. Spousta chytrých lidí přiznává, že mají minimálně zčásti v hlavě pořádný zmatek, nevědí, k čemu se upnout, čemu věřit, nemají jasnou představu, jak bude jejich rodina, město, země za půl roku vypadat a fungovat. To je také jeden z důvodů, proč nevydáme jen tak každý titul, který se kolem mihne a snad by se i prodával. Nechceme plout s proudem, nehodláme klouzat po povrchu. Oslovujeme čtenáře, kteří si kladou otázky, a naše knížky se snaží aspoň na některé z nich odpovědět – a doufáme, že i inspirovat k dalším otázkám. Snažíme se nabídnout našim čtenářům tituly, jež plní roli spolehlivého průvodce nejrůznějšími oblastmi života a které jako celek postupně ukazují celistvý obraz světa. Myslím, že v tomhle se nám na současném českém knižním trhu nevyrovná prakticky nikdo. ■

▼ PLACENA INZERCE

Předplat'te si XXL velké křížovky a Sedmička Křížovky na celý rok

+

Meruňková jádra, reishi, rakytník a hlíva ústříčná – tato silná kombinace přípravku B17 APRICARC podpoří organismus i v těch nejtěžších chvílích. Rakytník a reishi pro celkovou podporu obranyschopnosti během náročných procedur. Hlíva s meruňkovým olejem pak celek vhodně uzavírají a poskytují tělu bioaktivní a lehce vstřebatelné látky.

Předplatné si lze objednat na tel: 222 994 111, e-mailu: predplatne@empresamedia.cz nebo na www.shop.tyden.cz